

Receptarea textului epic popular

prof. Ilică Mariana-Carmen,
Liceul Tehnologic „Vasile Gherasim” Marginea, Județul Suceava

Interesul elevilor de gimnaziu pentru textul epic popular este un fapt cunoscut, motiv pentru: bucuria de a cunoaște, de a explora noi teritorii (călătorie esențială ce prelungeste și complineste experiența limitată pe care o permite realul, călătorie cu riscuri și costuri puține, ce oferă șansa unor întregiri), bucuria de a vedea confirmate adevăruri cunoscute sau abia întrezărite, de a găsi exprimate, cu claritate, gânduri vagi sau sentimente confuze, bucuria de a compensa dezacordul cu lumea exterioară, de a-l uita prin cufundarea într-un univers diferit sau de a găsi soluții corective prin consultarea acestor alte lumi.

Capodoperele eposului folcloric românesc reprezintă o originală dovadă a libertății de gândire a neamului nostru.

Urmărirea simultană a planului sincron și diacronic ne ajută la descifrarea structurii (temă, eroi) speciilor epice populare, dar și a interferențelor lor.

Lecția a început ca un joc de energizare și de spargere a gheții. Folosind fișa cu organizatorul grafic *Copacul ideilor*, li s-a cerut elevilor să scrie timp de un minut pe ramurile copacului toate ideile pe care le au despre basm, ce anume i-a impresionat și mai apoi să discute ideile cu partenerul. Un exemplu: „modalitate de evadare din lumea reală și de pătrundere într-o lume în care totul este posibil.”

Desfășurarea propriu-zisă a lecției a urmat modelul *Evocare- Realizarea sensului- Reflecție*, timpul total de lucru fiind de 50 de minute.

În etapa de *evocare*, pentru captarea atenției, s-a inițiat cu elevii un dialog despre basmele citite și eroii preferați din basme.

Folosind *predicția sprijinită pe termeni cheie* li se cere elevilor să integreze într-o narațiune cuvintele date

Elevii au lucrat independent-individual și au alcătuit narațiunea în scris. Ei au anticipat unele aspecte ale basmului popular *Aleodor-Împărat*.

Predicțiile au fost confruntate ulterior cu textul basmului studiat.

Iată un exemplu: *A fost odată ca niciodată un împărat puternic ce stăpâna un ținut minunat.*

Pentru că, înspre răsărit, pădurile mai ieri verzi au început să se îngălbenească, împăratul și-a trimis fiul cel mic să vadă ce se întâmplă.

A pornit fiul de împărat și a mers trei zile și trei nopți, fiindcă ținutul era foarte mare. A treia zi s-a pornit din senin o furtună de frunze galbene iar Măriuță-Prințisor nu a mai văzut drumul. După ce natura și-a mai potolit răsuflatul, a văzut că era într-un loc uscat și rece. Nimic din ceea ce îi povestise tatăl său nu vedea. A mers cât a mers și s-a întâlnit cu o frumoasă fată care încerca să strângă din uscăciunea drumului câteva fire de mușețel.

- Bună vreme, fată frumoasă!

- Bună să îți fie inima, voinicule! Cum de te-ai rătăcit prin aceste ținuturi?

Și Măriuță-Prințisor îi povestește toate necazurile prin care a trecut. Află cu nedumerire că e pe celălalt tărâm, un tărâm stăpânit de un zmeu foarte rău, iar tânăra e fată de împărat răpită.

Fiul cel mic se înfurie când află că zmeul îi usucă pădurile din ținutul său și ajutat de fată și de cățelușa ei îl învinge.

Se întorc acasă, se căsătoresc și trăiesc fericiți până la adânci bătrânețe.

Și-am încălecat pe o căpșună și v-am spus o mare și gogonată minciună.

Realizarea sensului s-a efectuat prin verificarea sarcinilor de lucru diferențiate.

În această etapă elevii au luat contact direct cu basmul. Prin identificarea și explicarea unor termeni specifici, elevii au stabilit caracterul popular al basmului.

În perechi au identificat ideile principale și au realizat povestirea minimală a textului. Apoi, pe grupe, au indicat și numit personajele, au realizat portretul eroului, au identificat formulele basmului, au sesizat forțele care se confruntă în basm, cifrele și obiectele magice. În perechi au discutat finalul basmului și au făcut corelații cu alte basme studiate.

Prin raportori, ei au prezentat realizarea temelor și au notat informațiile prezentate de raportorul fiecărei grupe.

Reflecția asupra textului a fost realizată prin efectuarea lucrului pe fișa de evaluare care conținea șapte afirmații notate cu A- adevărat sau F- fals.

Extensia s-a realizat prin tema acasă. Elevii au avut de argumentat apartenența textului *Aleodor-Împărat* la specia literară basm popular, având în vedere indicațiile cuprinse în fișele de lucru.

O analiză a experimentului didactic ne-a permis să consemnăm o serie de concluzii: s-a oferit posibilitatea elevilor de a recepta textul mult mai ușor, lucrul în echipă a permis cultivarea unei atitudini comunicative, prin exerciții, elevii și-au dezvoltat competența argumentativă.